

opravičiti izdajstvo na naši stranki v prilog kandidatur imenovane nove stranke, ki ne more jamčiti volilcem za noben uspeh. Tudi za kmeta je moja stranka že kaj storila, nova kmetijska pa doslej še nič, razen če je imenovati mržnjo zoper kulturo in zmerjanje zoper inteligenco kot pozitivno delo. Tudi glede bodočnosti nam volilni oklic, ki zmerja na vse strani, ne podaje upanja, da kandidati, če bodo izvoljeni, izberejo pravo pot. Demokrati smo pridobili naši slovenski stvari podporo v močnih prijateljih. Bojim se, da bo stranka, ki podpore iz druge strani noče, globoko razoračala vso našo javnost.

Nadejam se sicer, da se najdemo z zastopniki samostojne kmetijske stranke vendar le na skupnem delu v skupščini. Vendar je stabilnost naše narodne politike pričakovati le, če demokratska stranka izide močna iz teh volitev. Moja rodoljubna dolžnost je torej, da kličem vse narodno zavedne volilce, da oddajo kroglico za mojo listo, kateri sem stopil na čelo kot nosilec. Po toči beste zvonili, če pustite nezastopane naše vitalne narodne interese. Moja stranka je v mnogoletnem delu že pokazala, da je nekaj storila, drugi Vam še le obetajo. Ni pa med njimi mož, ki so že imeli priliko delati, in ne veste, kako se bodo vživeli in kdaj v težki položaj, v katerem smo se mi vendar že udomačili. Volitev ni šala, ampak najusodnejše dejanje za volilca in ves narod.

Dovolj težke so bile razmere, ko smo demokratje nosili odgovornost v zadnjih dveh letih. Nič bi nam ne bilo osebno prijetnejše nego prepustiti isto za naprej ljudem, ki se za to toliko potegujejo. Toda nevarnost za naš obstanek še ni odstranjena. Zato vidimo v tem svojo sveto narodno dolžnost, da se ne umaknemo in da ne pustimo naše ladje brez krmila na razburkanem morju. Kandidati, ki so se vpisali na demokratsko listo, niso novinci v narodnem in gospodarskem delu. Ne bode Vam težko odločiti se, da jim zaupate svoj glas, ako vprašate svojo vest in svojo pamet.

Dr. V. Kukovec,
minister za soc. polit.

Beograd, 15. nov. 1920.

Demokratska stranka in delavstvo.

Delo dr. Kukovca kot ministra.

Med tem ko vse socialistične stranke med seboj tekmujejo, da nahujkajo „male ljudi“ proti „kapitalistični“ JDS., vrše zastopniki demokratske stranke na svojih mestih socialno dolžnost z velikimi uspehi in brez kričanja. Zlasti hočemo posvetiti danes nekaj vrst, da vidijo vsi, v čem vse je mogoče, da obstoji delo demokratov za delavca in da se nauče, kake socialne reforme so bile v naši državi izvedene po zaslugi „kapitalističnih“ demokratov.

Minister za socialno reformo, dr. Kukovec vodi ministrstvo za socialno politiko jedva pol leta, vendar pa je tekom tega časa pokazal, kako resno smatrajo demokrati socialna vprašanja in kako brezobzirno izvajajo socialne reforme.

Dne 29. maja je izdal minister Kukovec stanovanjsko naredbo za Srbijo in Črnogoro, s katero se jemljejo tamkajšnji najemniki v zaščito pred izkoriščanjem.

Minister Kukovec je z velikimi napori vendarle izvedel invalidsko naredbo z dne 14. februarja 1920. ter izposloval invalidom finančna sredstva za devetmesečno izplačilo nazaj v znesku 30 milijonov! Kakor znano, je Protič-Koroščeva vlada to socialno naredbo brezobzirno ukinila in se protivila njeni izvršitvi. Minister Kukovec je izvedel tudi reguliranje penzij za invalide v Srbiji in Črnigori, s čimer je izdatno odpomogel ljudski bedi.

Minister Kukovec je izdal naredbo o varovanju delavcev za slučaj bolezni in nezgod. Za Slovenijo, Hrvatsko, Bosno in Hercegovino je izdal potrebne moderne no-

vele. Sedaj pripravlja naredbo za enotno varovanje vsega delavstva po vsej državi.

Minister Kukovec je dosegel, da je ministrski svet odobril in sprejel naredbo o delavskih komorah in delavskih poverjenikih.

Kot socialno pravično je smatral dr. Kukovec tudi, da se v očigled naših kulturnih in gospodarskih razmer izmenja 8-urni delavnik v malih obratih.

Posebno pažnjo posveča dr. Kukovec invalidskemu vprašanju. V Zemunu je pospešil zgradbo velikega invalidskega doma, ki naj bi služil za vzor drugim enakim zavodom, ki jih bo še treba zgraditi v državi. V zvezi z njimi ali začasno še brez njih so se osnovali po njegovi zaslugi invalidske delavnice za proteze. V Zemunu je zaposlenih v taki delavnici čez 400 invalidov. Take delavnice obstojajo že danes tudi še v Banjaluki, Zagrebu in Ljubljani.

Organizacijo za zaščito dece se v vsej državi sistematično izpopolnjuje. Minister Kukovec ni zamudil nobene prilike in nobene inicijative, da ne bi vzbudil interesa za deco in za invalide ne le doma, tudi pri prijateljskih Francozih in Amerikancih. Uspelo mu je, da je vzbudil v teh krogih za naše sirote veliko zanimanje, ki se kaže v več milijonskih podporah, ki jih dobi vsa naša zemlja, bodisi v obliki denarja, bodisi v obliki učnih zavodov in delavnic, ki jih Amerikanci in Francozi ustanavljajo pri nas. V Novem Sadu n. pr. vzdržujejo naši prijatelji vzorno in obsežno delavnico za obrtno deco. V Nišu imajo Amerikanci v ta namen prirejeno in opremljeno veliko vojašnico.

Ministru Kukovcu se je posrečilo, da se gradi v Surdulici za invalide prvi vzorni sanatorij.

Omenili smo le glavne smeri, v katerih se je gibalo delovanje demokrata Kukovca, o katerem bi nasprotniki najrajše trdili, da „spi na ministrskem stolčku“ ter krađe Bogu čas, državljanom pa denar. Ni dvoma, da je bila največja napaka, ki so jo zagrešili demokrati tekom svojega poldrugoletnega delovanja v vladi, v tem, da so bili vedno skromni in da svojih uspehov niso obešali na veliki zvon. Zato vidimo sedaj, da jemljejo „delo“ v zakup ljudje, katerim že od rojstva delo smrdi.

Kako bomo volili ?

1. Vsakdo naj vzame s seboj kako listino, da se legitimira, ako bi zastopnik nasprotne stranke trdil, da ga ne pozna. To je zlasti potreba za novonaseljence.

2. Vsak volilec naj pride že v prvih dopoldanskih urah na volišče, ker bo popoldne naval velik in kdor do šestih zvečer ni volil, ne sme več voliti.

3. Ko vstopi volilec v glasovalno sobo, mora povedati glasno, da ga vsi člani komisije slišijo, ime, priimek in poklic, po mestih tudi stanovanje. Ako kdo glasuje pod tujim imenom, je to strogo kaznjivo.

4. Predsednik ali kak član volilnega odbora mora vsakemu volilcu, preden ga pripusti h glasovanju, glasno povedati, katero ali čigavo kandidatno listo predstavljajo škrinjice.

5. Vsak predstavnik liste (zaupnik stranke) ima pravico povedati, kateri stranki pripada ta ali ona kandidatna lista ali škrinjica.

6. Predsednik da volilcu, preden ta prične glasovanje, eno kroglico. Volilec jo dene v desno roko, zapre roko in gre s tako zaprto roko od škrinjice do škrinjice po vrsti, vtakne v odprtino vsake škrinjice roko, kroglico pa pri tem izpusti v oni škrinjici, na kateri je prilepljena kandidatna lista njegove stranke. Roko obdrži zaprto in jo vtakne po vrsti še v vse sledeče škrinjice.

7. Ko potegne roko iz zadnje škrinjice, jo mora vpricho cele komisije odpreti, da vsi vidijo, da je prazna. Ako dela drugače, se strogo kaznuje.

8. Ako bi mesto koga že drugi poprej glasoval in pride pravi pozneje, ne sme glasovati, napravi se samo zapisnik.

9. Ob šestih zvečer se mora zapreti po-

slopje, kjer se glasuje, in se ne sme nikdo več spustiti noter. Glasovati pa še smejo tisti, ki so že v poslopju ali na dvorišču, ki se da zapreti.

Kje bomo volili ?

Določilo se je, da se morajo vršiti volitve v šolskem poslopju, ako se nahaja v kraju volišča šola. Izjeme so za ptujsko okrajno glavarstvo sledeče:

1. za ptujski sodni okraj: na Bregu pri Ptuju, v Gradišči in Jiršovcih se bode volilo v tamkajšnjih občinskih pisarnah.

V Rogoznici se voli v Mar. Bračičevi gostilni hiš. štev. 49.

2. za ormožki sodni okraj: V Ormožu v bivši nemški šoli (občina določila) in v Savcih se bode vršile volitve v tamkajšnjih občinskih pisarnah.

3. za rogaški sodni okraj: V Platu se bode volilo v pisarni tamkajšnjega občinskega predstojništva.

Ako so v teh izjemnih slučajih pisarne prizadetih občinskih predstojnikov za volitve neprikladne, sme občinski odbor v zmislu čl. 50. volilnega zakona določiti za to drugo poslopje, toda mora o tem pravočasno obvestiti vse občine, ki volijo na dotičnem volišču

Povsod drugod pa se morajo vršiti v šolskem poslopju.

Volilno gibanje.

Kje bo stala skrinjica Demokratske stranke ? Na Štajerskem bo skrinjica ali škatljica Demokratske stranke tretja. — Kandidatna lista na skrinjici je tiskana črna na bel papir, ki je obrobjen z državnimi barvami.

Stališče učiteljstva napram volitvam. Pod tem naslovom piše Anton Germek, znani slovenski učitelj-trpin, v „Slov. Narodu“ med drugim sledeče: „Učiteljstvo je po ogromni večini napredno, zato mora in hoče v predstoječem volilnem boju stopiti le na stran naprednih strank, ker le v teh strankah more najti svoje prijatelje in soborilce, kaj drugega ni mogoče. Vprašanje pa nastane tu, katera naprednih strank odgovarja popolnoma našemu stremljenju, katera izmed naprednih strank ima tak šolski program, ki se popolnoma strinja z našim. Učitelji smo vzgojitelji mladine, ki ji moramo vcepiti domovinsko ljubezen in čut do edinstvene države in našega troime-nega naroda. To naše delo je krito samo po jugoslovanski demokratski stranki, ki obsega celo Jugoslavijo. Kot vzgojitelji ne moremo in ne smemo iti z nobeno tistih strank, ki ima v očitnem ali tajnem načrtu razbitje države ali kako drugo varijacijo deljivosti države. Jasen in čist je program ujedinjena samo pri jugoslovanski Demokratski stranki, ki ga izvajajo in ga hočejo še dalje izvajati možje, ki so že mnogo storili za ujedinenje. Ako napravimo povojni računski sklep, nam kaže le-ta, da izmed vseh naprednih strank je JDS edina stranka, katere šolski program se vjema z našim. Ta program ni spisan samo za prihodnost, temveč je udejevanje že nazaj v tiste dni, ko je že tolikokrat citirani hlapec Jernej dobil vendar nekaj pravice. Korist šole in stanu nam torej odločno veleva, da vsestransko podpiramo stranko JDS in delamo za njen krepek uspeh pri volitvah. Odklanjati pa moramo vsako sodelovanje in vsako pomoč strankam, ki niso nastale iz dejanske potrebe, temveč jim je izvor v malkontentstvu in nepotrebnih cepitvi naprednih vrst.

Klerikalna kandidatna lista — nova sleparija kmetov. Ko so klerikalci objavili svojo kandidatno listo, so razvrstili svoje ovčice lepo po abecednem redu — da ne bi bilo zamere. Sedaj pa, ko so kandidatno listo vložili pri sodniji, so jo čisto spremenili in sicer seveda na ta način, da so pritisnil naprej svoje najzagrinatejšie koritarje, ki jih nihče ne mara; zato pa te sleparije v svojih listih tudi objavili niso. To je prava slika klerikalne poštenosti in „ljubezni“ do kmeta!

Dr. Korošca je trebuch hotel. Na svojem demagoškem shodu v Mariboru je moral seveda tudi Korošec hujskati proti armadi. Baje je vsled pritožb naših fantov šel poskusiti njihovo hrano v Srčiji in ga je nato — čujte in strmite, ker tega nismo še nikjer čitali — celi mesec trebuch boled od te hrane. Puščamo na strani razmišljanje, če je že kje na svetu kak minister tako ogabno rovaril proti lastni vladi. Konstatiramo le, da je to laž, ker bi minister dr. Korošec gotovo zarohnel nad vojnim ministrom ali vsaj ga interpeliral in s tem prav lahko odpravil nered. V resnici pa Korošec ni ničesar storil, najmanj pa pokušal tisto vojaško hrano.

Duhovniki in volilna agitacija. Prihajajo nam poročila, da duhovniki kar noč in dan hodijo od hiše do hiše in agitirajo za SLS in za Kmečko Zvezo. Ali je treba še boljšega dokaza, da je to duhovniška stranka? Ali mislite, da se duhovniki trudijo samo iz ljubezni do ljudstva? Ali se sploh še kateri stan tako živahno udeležuje volilne agitacije? Ne, vsi drugi stanovi morajo delati, ker živijo od svojega dela. Duhovnik pa ima premalo dela in premalo skrbi za rodbino, zato misli samo na svojo osebno korist in na politično moč svojega stanu. Proč z duhovniško Kmečko Zvezo!

Gospodarstvo.

Železnica Murska Sobota-Ormož-Ptuj. Pred nedavnim časom sestel se je v Gornji Radgoni osrednji odbor za zgradbo železniške proge Vratislava-Reka. Ta odbor je stopil v dotiko s svetovnoznano tvrdko Valliere & Simon v Lausanne. Znano je, da so pokrajine, po katerih bo ta proga tekla, na gospodarskih in industrijskih produktih zelo bogate. Ker so pa odrezane od svetovnega prometa, zlasti Prekmurja, kateremu ne bo mogoče uspešno se razvijati, če se mu ne da življenskih predpogojev, je sklenil odbor, v najkrajšem času pričeti z gradnjo delne proge Murska Sobota-Ormož-Ptuj. Proga bo del glavne proge Vratislava-Reka, katera se bo nadaljevala do Severnega oziroma Jadranskega morja. — Prekmurkim oblastem bi priporočali, da z vsemi dopustnimi sredstvi — bodisi z materijalom ali delavnimi močmi podpirajo ta, zlasti za Prekmurje nad vse važen načrt.

Obvezni polletni podkovski tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1921. Za vstop v tečaj je vložiti na vodstvo državne podkovske šole v Ljubljani do 10. decembra 1920 prošnje ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list in 6. zdravstveno spričevalo. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje v zavodu, skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige. Poleg podkovstva se poučuje ogledovanje klavne živine in mesa.

Trošarina na vino. V prvotnem načrtu finančnega zakona je bilo določeno, da mora vinogradnik plačati trošarino na vino, katero proda. Z ozirom na to določbo je delegacija finančnega ministrstva napravila pravilnik glede pobiranja trošarine. Glasom tega pravilnika bi smel vinogradnik obdržati zase samo gotovo množino neobdačenega vina, za ostalo vino pa bi moral plačati trošarino. Na intervencijo demokratskih poslancev pri finančnem ministru se je ta pravilnik toliko spremenil, da sme vinogradnik porabiti zase poljubno množino vina in sicer brez vsake trošarine. Za vino pa, katero vinogradnik proda, ima plačati kupec trošarino. — S tem se je to vprašanje, ki je dvignilo toliko prahu, vendar za producente povoljno rešilo.

Najmočnejše carinarnice naše države. Največ dohodkov izkazujejo v zadnjih 10 dneh meseca oktobra carinarnice in sicer: Beograd, carinarna na Savi 16,682.428 kron, carinarnica na železnični postaji 3,416.940 kron, skupaj torej 20,099.368 kron; Baja

16,560.948 kron, Maribor 15,727,792 kron. Ljubljana 6,533.888 kron, Zagreb 6,366.824 kron. Nad 2 milijona kron izkazujejo v istem času carinarnice v Skoplju, Gruzju, Splitu, Sisku, Novemgradu in Sarajevu. Skupni donos vseh carinarnic meseca oktobra t. l. izkazuje svoto 140,963.376 kron za uvoz in 97,944.056 kron za izvoz, skupaj torej 238,907.432 kron.

Dopisi.

Za dijaško kuhinjo v Ptuj se je nabralo na gostiji Alojzija Kostanjevca, trg. nastavljenca v Ptuj, z gđc. Marijo Rihterjevo pri Sv. Marku 220 K. — Na gostiji Antona Brenčiča pa je nabral g. brat Vinko 470 K. — Ob blagoslovljenju kapele pri Vuku v Starošincih je nabral g. Gril Adolf, kaplan v Cirkevcih 65 K. Iskrena zahvala.

Shod JDS pri Sv. Barbari v Haložah v nedeljo, dne 21. novembra 1920. Mesto gg. dr. Kukovca in Rebeka, ki vsled novo zapadlega snega nista mogla dospeti iz Središča, je posetil ta shod dr. Gosak iz Ptuja. Velika dvorana pri Reicherju se je napolnila kmečkega ljudstva in obrtnikov. „Samostojni“ so ugovarjali pri točki agrarne reforme, se pritožili, da na bencin ni trošarine in gledé nekaterih drugih malenkostij. Naš govornik jim je pojasnil njihove zmote, nakar se je shod končal v lepem soglasju. — Naša organizacija pri Sv. Barbari dovolj pridno deluje.

Miha Brenčič, gerent okrajnega zastopa, nam poroča, da je g. Muhič pri okrajnem zastopu nastavljen le kot pomožni uradnik in prejema mesečno plače 600 K.

Državna razredna loterija. V prihodnjih dneh začela bode poslovati naša državna razredna loterija. Vsako kolo je razdeljeno v 5 razredov ter se bodo izdajale cele, polovične, četrtinske in osmidske srečke. Cena celim srečkam za vsak razred znaša 192 K in bode v vsakem kolu izžrebana polovica vseh srečk. Glavni dobitek znaša 4,000.000 K. Interesenti se opozarjajo, da si naročijo in pustijo rezervirati srečke že v naprej čim prej, da se jih zamore naročiti. Pooblaščen prometno mesto za državno loterijo v Ptuj je Podružnica Ljubljanske kreditne banke.

Denarnica pozabila. 10. t. m. dopoldne se je pri mesarju Urbanu v Ptuj pozabila denarnica z denarjem okoli 1700 kron in različna pisma (orožni list in lovska karta. Najditelj se prosi, da zgoraj omenjene liste in lovska karta. Najditelj se prosi, da zgoraj omenjene liste in polovico denarja vrne lastniku Mihaelu Debeljaku, posestniku na Mejah, pošta Sv. Barbara, Haloze.

Sp. Polskava. Dne 16. novembra 1920 zvečer so pri gosp. Antonu Vivod pokradli neznan tatovi veliko množino moške in ženske obleke in skoraj vse perilo. G. Vivod je oče 9 otrok, med katerimi je 7 nepreskrbljenih. Rodbina je tem občutnejše oškodovana, ker se živijo izključno od očetovega zaslužka, in nekateri v rodbini nimajo družega obleči, nego kar imajo na sebi. Za tatovi še ni nobenega sledu. Sviri se pred nakupom ukradenih stvari.

Jurij Pučko †. V Krškem je umrl dne 22. t. m. po kratki in mučni bolezni notar dr. Jurij Pučko, rojak od Sv. Andraža v Slovenskih Goricah, ki je opravljal svoj posel nad 30 let v Krškem, ter bil pri občinstvu zelo priljubljen.

Društvene vesti.

Podružnica mariborskega dramatičnega društva za Ptuj ima svoj redni občni zbor dne 27. novembra 1920 ob 20. uri v Narodnem domu. Dnevni red: 1. Zapisnik prejšnjega občnega zbora. 2. Poročila: Blagajnika, tajnika, gospodarja, knjižničarja in intendanta. 3. Sprememba pravil. 4. Volitev novega odbora. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Kultura.

Koncert virtuoza na goslih Norbert Kubáta. Imenitni v celi čehoslovaški republici dobro znani virtuoza na goslih Norbert Kubát, učenec prof. Ševčika, priredi dne 2. decembra t. l. v mestnem gledališču koncert. Opozarjamo cenjeno občinstvo že sedaj na to prireditve, ki bo nudila pri vseskozi prvovrstnem klasičnem sporedu redke muzikalične užitek. Kubát je v kulturnem inozemstvu znan kot eden najslavnejših violinistov, kojega igra je zelo cenjena vsled očiščenega okusa in mirnosti plemenitega muzikaličnega izvajanja. Njegovo igro so češki časopisi primerjali igri Kubelika. Na glasoviru ga bo spremljala virtuoziinja Erna Resič. Predprodaja vstopnic v trafiki v rotovžu, florjanski trg 1.

Književnost.

„Kaj se ne spodobi“ se imenuje žepna knjižica, ki jako dobro opisuje vse slabe navade, ki so razširjene med ljudstvom in je ob enem izvrstna svetovalka, kako se mora človek obnašati v vsaki dostojni družbi. Prikladna je za vsak stan in za vsako priliko. Dobi se za ceno 10 K v vsaki knjigarni. Izdal in založil anončni zavod „Vedež“ Maribor, Gregorčičeva ulica 6.

Anton P. Čehov, „Sosedje in druge novele.“ Poslovenil Fran Pogačnik v Ljubljani 1920. Cena 18 K, po pošti K 1.60 več. S to zbirko stopa pred nas Anton P. Čehov, novelist svetovnega slovestva. Fin psiholog obdeluje snov vsestransko ter slika življenje umetnikov, bogatašev in malih ljudi z dosledno realistično in neizprosno resnicoljubnostjo. Pričuje novele nam pričajo, kako se je znal lotiti problematične ženske npravi in izpremenljivega ženskega značaja. Delikatne stvari, kakor ženske nezvestobe v zakonu, stremljenje ženske duše dvigniti se nad vsakdanjost, otresti se lažnjive morale in se izpolniti kakor moški, dalje žensko objestnost in muhavost, obvladuje pisatelj z nedosežno lahkoto in dovršenostjo. Knjiga obsega poleg naslovne povesti še nastopne: „Babje carstvo“, „Veliki in mali Volodja“, „Znanemiti ljudje“, „Dobri ljudje“ in Rotschildove gosli.“ Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Razno.

Od pošte. Polenšak se dodeli s 1. decembrom 1920 poštne uradu v Moškanjcih. S Polenšakom se priklopijo Moškanjcem tudi občine: Polanci, Slomi in Hlaponci, le kraj Rotman še ostane nadalje v okolišu poštne urada Juršinci. Poštni nabiralnik Polenšak se torej izloči iz območja poštne urada Juršinci in dodeli poštne okrožju Moškanjci.

Okrožno sodišče za Prekmurje se baje ustanovi v Murski Soboti. Ako bi to ne bilo mogoče, naj bi se napravilo vsaj v Ljutomeru ali Gornji Radgoni, ker je za Prekmurje Maribor res preveč oddaljen, posebno zato, ker še vedno ni železniške zveze.

Korošec je prekosil Darwina. Minister dr. Korošec je imel 15. t. m. v Ptuj na shodu zanimivo predavanje o razvoju človeka. Ob tej priliki je izjavil, da je človek med 10. in 20. letom podoben psičku, ki povsod volha, od 21. do 30. leta je podoben pavu, ki se šopiri, kakor bi bil ves svet njegov, od 31. do 40. leta levu v puščavi, ki rjove in hoče osvojiti ves svet, od 41. do 50. leta kameli, ki skuša nagrabiti čim več za ženo in otroke, od 51. do 60. leta medvedu, ki skuša skakati po drevju, a se mu to le redkokdaj posreči, od 61. do 70. leta poštne konju, ki izmučen vleče voz, od 71. leta naprej pa človek sploh nima pravice do življenja na tem planetu.